

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : เครื่องช่วยทางสังคมของผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ในชุมชนชนบท

ชื่อผู้เขียน : นางตฤณี รุจจนเวท

ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต : สาขาวิชาการศึกษาจากระบบ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

รองศาสตราจารย์ ดร. นศิน	แดงจวง	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชงยุทธ	เปลี่ยนผดุง	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์	ปัญญาวัฒน์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง เครื่องช่วยทางสังคมของผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ในชุมชนชนบท มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะ เครื่องช่วยทางสังคมของผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ วิธีดำเนินการของชุมชนในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ และเงื่อนไข/ปัจจัยที่สนับสนุนชุมชนในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์

วิธีการศึกษาวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีผสมผสานกัน ได้แก่ การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการจัดกลุ่มสนทนา ผลของการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้

ชุมชนที่ศึกษาเป็นชุมชนชนบทภาคเหนือของประเทศไทย ประชาชนมีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น มีระบบเครือญาติในชุมชน มีวัฒนธรรมประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ

หลงเหลือให้เห็น ดังนั้น เมื่อเกิดปัญหาขึ้นภายในชุมชน เช่น ปัญหาโรคเอดส์ ชุมชนจึงร่วมมือกันหาแนวทางแก้ไข ทำให้ผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ได้รับความช่วยเหลือจากเครือข่ายทางสังคมของตน ซึ่งเริ่มต้นจากครอบครัว เครือญาติ เพื่อนบ้าน และองค์กรภายในชุมชน

ลักษณะเครือข่ายทางสังคมของผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ แบ่งเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงก่อนที่ชุมชนจะได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์อย่างถูกต้อง และช่วงหลังจากที่ชุมชนได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์อย่างถูกต้องแล้ว พบว่า ลักษณะเครือข่ายทางสังคมของผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์กับครอบครัวไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งก่อนและหลังได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์ ครอบครัวได้ให้ความช่วยเหลือและดูแลเอาใจใส่ตลอดเวลา ส่วนเครือญาติและเพื่อนบ้านในช่วงแรกเกิดความหวาดกลัวโรคเอดส์ เนื่องจากการได้รับความรู้ในเรื่องโรคเอดส์อย่างไม่ถูกต้อง จึงทำให้เครือข่ายความสัมพันธ์ของเครือญาติและเพื่อนบ้าน กับผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ห่างกันออกไป และกลับมาใกล้ชิดกันอีกหลังจากที่ได้รับรู้เรื่องโรคเอดส์อย่างถูกต้อง กลุ่มบุคคลภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มผู้นำ พระ อสม. กลุ่มหมอนบ้าน กลุ่มผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ มีความสัมพันธ์กับผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์อยู่ในเกณฑ์และยังดีขึ้นเมื่อได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์อย่างถูกต้อง

ลักษณะเครือข่ายทางสังคมของผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ ได้แก่ การพบปะพูดคุยกัน การแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลกัน การให้คำปรึกษาและให้กำลังใจ โดยมีครอบครัวเป็นเครือข่ายระดับแรก รองลงมาได้แก่ เครือญาติ เพื่อนบ้าน ผู้นำและองค์กรทั้งภายในและภายนอกชุมชน โดยกลุ่มบุคคลดังกล่าวมีวิธีการในการดำเนินการช่วยเหลือผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ ผ่านทางเครือข่ายทางสังคม วัฒนธรรมชุมชนที่มีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันอยู่ตลอดเวลา สร้างเครือข่ายการให้ความช่วยเหลือด้วยวิธีการหลายรูปแบบผสมผสานกันไป ทั้งการใช้สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์และโสตทัศน ผ่านเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชาวบ้าน ที่มีการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลในกลุ่มสมาชิก เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ ทั้งในแนวนอนและในแนวตั้ง

เงื่อนไข/ปัจจัยที่สนับสนุนชุมชนในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอตส์ ได้แก่ ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลและชุมชน วัฒนธรรมท้องถิ่น ความเป็นเครือญาติ การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ศักยภาพของผู้นำทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ที่เป็นแม่ข่ายสำคัญในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเรื่องโรคเอตส์สู่ชุมชนร่วมกับองค์กรชุมชน และการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกชุมชนที่เข้ามาให้การรักษายาบาล และให้ความรู้เรื่องโรคเอตส์ ทำให้เกิดเครือข่ายการดูแลช่วยเหลือและอยู่ร่วมกับผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอตส์

Thesis Title : Social Networks of AIDS Related Patients in Rural Communities

Author : Mrs. Dudsadee Rujjanawet

M. Ed. : Nonformal Education

Examining Committee :

Assoc. Prof. Dr. Phasina Tangchuang Chairman

Assist. Prof. Yongyut Plianpadung Member

Assist. Prof. Dr. Anurak Panyanuwat Member

Abstract

The purposes of this research, namely Social Network of AIDS Related Patients in Rural Community, were : firstly, to study the characteristics of social network of AIDS related people; secondly, means that operated by the community in providing assistances to those people; and thirdly, the conditions and factors supporting the community in such provision.

This qualitative research employed a multi-technique to collect data such as participant and non-participant observations, formal and informal interviews, and focus group discussions.

The findings of this research may be concluded as follows:

The field study was conducted in a rural community in Northern Thailand. The people's relationships were based on kinship system which was rather close to one another within their member

group. There were kinship system, culture and traditions that had been continued for generations among the villagers. When there was any problem existing within the community, such as AIDS, the community members helped each other to find the best solutions. As a consequence, those AIDS related people had appropriate assistances from their social network. Such assistances could begin from their families, cousins, neighbours and some organizations within and outside the community.

The main characteristics of social networks of those AIDS related people were found out in two classified periods - before and after the events that the community members learnt about AIDS correctly. First, among the family members there was no difference in manner between the AIDS related people and their families members. Most families paid attention continuously to the patients. Relationships among their cousins and friends was found as worried at the first stage that they had learnt about AIDS. Additionally, their relationships were quite divisive at the first time, then became closer to one another after they learnt about AIDS treatments correctly. However, the relationships between the AIDS related people and other social groups within the community became better after they had learnt about AIDS treatment and nature appropriately. Such social groups were the groups of community leaders, monks, health volunteers, local herb-doctors and the patients themselves.

Methods of social communications among networks' members were such as meetings, discussions, information exchanges, advisory guidances and encouragements. This study found that the initial elements of such networking communications were the AIDS related people's families, kinship or cousins, neighbours, leaders, including external and internal community organizations respectively. The ways and means of assistance provision being given to the AIDS victims were through the social networks, culture, and mutual helps among those people concerned. Helps were given in various forms such as using personnel media, printing media, and audio media in order to convey messages to the social group members. Hence, a learning network was created in order to provide appropriate information for the AIDS related people both vertically and horizontally.

This study also found that the conditions and factors supporting such assistance provision for the AIDS related people were in various forms. Those were such as social relationships between persons and community, local culture, kinship, and getting right information. Additionally, leadership capability of concerned people both formally and informally in the community was found as a significant factor and condition in information distribution about AIDS within the community. Such leadership factor being performed with the community organizations with a technical support from external agencies could be useful in emerging and maintaining the networks for assisting the AIDS related people.
